CENTRALNA
KOMISJA
EGZAMINACYJNA

EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015

FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)

JĘZYK ŁACIŃSKI I KULTURA ANTYCZNA
POZIOM ROZSZERZONY

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MKL-R1

MAJ 2015

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część I – leksykalno-gramatyczna *(20 p.)*

Zad.	Poprawna odpowiedź	P.	Obszar standardów	Opis wymagań
1.	1. C (Delphis) 2. B (cenae Romanae) 3. A (cuius) 4. B (tibi) 5. B (clarissimorum proverbiorum)	1 1 1 1 1	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie form morfologicznych i ich składniowego zastosowania (I, 1: 1, 2, 3, 11, 12 PR, 13 PR)
2.	1. VERUM 2. FALSUM 3. FALSUM 4. VERUM 5. VERUM	1 1 1 1 1	Korzystanie z informacji	Zastosowanie wiedzy o gramatyce i leksyce do wyjaśniania pojęć i terminów w języku polskim, mającym źródło w łacinie (II, 1f)
3.	1. E (incipi) 2. A (incipere) 3. D (inciperetur) 4. B (inciperent) 5. G (incipiendus est)	1 1 1 1 1	Korzystanie z informacji	Zastosowanie wiedzy o gramatyce do dokonywania transformacji gramatycznych, identyfikowania łacińskich konstrukcji zdaniowych (II: 1a, 1b, 1d, 1e)
4.	1. VERUM 2. FALSUM 3. VERUM 4. FALSUM 5. VERUM	1 1 1 1 1	Korzystanie z informacji	Zastosowanie wiedzy o gramatyce i leksyce do identyfikowania łacińskich konstrukcji zdaniowych, klasyfikowania zdań podrzędnych, rozpoznawania form morfologicznych i ich funcji semantycznych (II, 1a, 1c, 1d, 1e)

Część II – przekład tekstu *(50 p.)*

Zadanie 5. (0−50)

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji	Dokonanie przekładu na język polski oryginalnego tekstu łacińskiego, czyli: - rozpoznanie ogólnego sensu tekstu, - wykorzystanie wiedzy o gramatyce i leksyce łacińskiej do sporządzenia przekładu, - oddanie w przekładzie ogólnego charakteru i funkcji tłumaczonego tekstu, - zastosowanie poprawnych technik przekładu łacińskich struktur morfologicznych i składniowych, - zastosowanie właściwych polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, - zredagowanie spójnego i poprawnego stylistycznie przekładu. (I 1; II PR 1–6)

Przekład tekstu nr 1: **M.T. Cicero, *De legibus*, I 58,59**

Lp.	*Zdanie*	*Punktacja*	
		cząstkowa	*maks.*
1.	Ita fit	0-1	**8**
	ut mater omnium bonarum rerum sit sapientia,	0-2	
	a cuius amore Graeco verbo philosophia nomen invenit,	0-2	
	qua nihil a deis immortalibus uberius, nihil florentius, nihil praestabilius hominum vitae datum est.	0-3	
	*zrozumienie sensu całego zdania	*0-1	
2.	Haec enim una nos cum ceteras res omnes, tum,	0-2	**10**
	quod est difficillimum, docuit,	0-2	
	ut nosmet ipsos nosceremus,	0-2	
	cuius praecepti tanta vis et tanta sententia est,	0-2	
	ut ea non homini cuipiam, sed Delphico deo tribueretur.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	*0-1	
3.	Nam qui se ipse noverit,	0-2	**27**
	primum aliquid se habere sentiet divinum	0-2	
	ingeniumque in se suum sicut simulacrum aliquod dicatum putabit,	0-3	
	tantoque munere deorum semper dignum aliquid et faciet et sentiet,	0-3	
	et cum se ipse perspexerit totumque temptaverit,	0-2	
	intelleget quem ad modum a natura subornatus in vitam venerit,	0-3	
	quantaque instrumenta habeat ad obtinendam adipiscendamque sapientiam,	0-4	

	quoniam principio rerum omnium quasi adumbratas intellegentias animo ac mente conceperit,	0-4	
	quibus inlustratis sapientia duce bonum virum	0-2	
	et, ob eam ipsam causam, cernat se beatum fore.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	*0-1	
4.	Poprawność językowa i stylistyczna całego przekładu	0-1-2-3-4-5	**5**
		Razem	**50**

* Punkt ten jest przyznawany tylko wtedy, gdy abiturient przetłumaczył niepoprawnie lub nie przetłumaczył punktowanych części zdania, natomiast zaproponowana przez niego wersja zachowuje ogólny sens zdania. Punktu tego nie przyznaje się, gdy za tłumaczenie poszczególnych części zdania zdający uzyskał maksymalną liczbę punktów.

Przekład tekstu nr 2: **C. I. Caesar, *Commentarii de bello Gallico,* VI 23**			
Lp.	*Zdanie*	*Punktacja*	
		cząstkowa	*maks.*
1.	Civitatibus maxima laus est	0-1	**3**
	quam latissime circum se vastatis finibus solitudines habere.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	*0-1	
2.	Hoc proprium virtutis existimant,	0-2	**8**
	expulsos agris finitimos cedere,	0-2	
	neque quemquam prope audere consistere;	0-2	
	simul hoc se fore tutiores arbitrantur repentinae incursionis timore sublato.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	* 0-1	
3.	Cum bellum civitas aut illa tum defendit aut infert,	0-2	**6**
	magistratus, qui ei bello praesint,	0-2	
	ut vitae necisque habeant potestatem, deliguntur.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	* 0-1	
4.	In pace nullus est communis magistratus,	0-1	**3**
	sed principes regionum atque pagorum inter suos ius dicunt controversiasque minuunt.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	* 0-1	
5.	Latrocinia nullam habent infamiam,	0-1	**7**
	quae extra fines cuiusque civitatis fiunt,	0-2	
	atque ea iuventutis exercendae	0-2	
	ac desidiae minuendae causa fieri praedicant.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	* 0-1	
6.	Atque ubi quis ex principibus in concilio dixit	0-2	**18**
	se ducem fore,	0-2	
	qui sequi velint, profiteantur,	0-2	
	consurgunt ei qui et causam et hominem probant	0-2	

	suumque auxilium pollicentur	0-2	
	atque ab multitudine collaudantur:	0-2	
	qui ex his secuti non sunt,	0-2	
	in desertorum ac proditorum numero ducuntur,	0-2	
	omniumque his rerum postea fides derogatur.	0-2	
	* zrozumienie sensu całego zdania	* 0-1	
7.	Poprawność językowa i stylistyczna całego przekładu	0-1-2-3-4-5	**5**
		Razem	**50**

* Punkt ten jest przyznawany tylko wtedy, gdy abiturient przetłumaczył niepoprawnie lub nie przetłumaczył punktowanych części zdania, natomiast zaproponowana przez niego wersja zachowuje ogólny sens zdania. Punktu tego nie przyznaje się, gdy za tłumaczenie poszczególnych części zdania zdający uzyskał maksymalną liczbę punktów.

Część III – pisanie własnego tekstu *(30 p.)*

Zadanie 6. (0–30)

Obszar standardów	Opis wymagań
Tworzenie informacji	Zinterpretowanie przekazów kulturowych i tworzenie tekstu własnego, czyli: - dokonanie analizy i syntezy treści zawartych w materiale źródłowym, - wyselekcjonowanie posiadanych wiadomości i wykorzystanie ich do wykonania zadania, - zintegrowanie wiedzy z różnych dziedzin, - wyrażenie i uzasadnienie swojego punktu widzenia, opinii, - zredagowanie wypowiedzi z zachowaniem treściowych i formalnych zasad organizacji tekstu, - sformułowanie wypowiedzi zgodnie z zasadami poprawności językowej, - wskazanie i objaśnienie związków kultury antycznej z kulturą współczesną. (I 2, 17; III: 1–7 PR)

I. Rozwinięcie tematu **[maksymalnie 25 p.]**

Zdający:

1. przedstawia mitologiczne informacje na temat centaurów, np.: **0-3**

- Centaury były mitologicznymi potworami.
- Żyły w lasach i górach. Żywiły się surowym mięsem. Istoty o dzikich zwyczajach.
- Dwoistość postaci: pół ludzie, pół konie.
- Potworność wyglądu centaurów polega na połączeniu niespójnych, niepasujących elementów.
- Dwoistość wizerunku – Chejron, znany z imienia centaur, najmądrzejszy spośród centaurów, gościnny i uczynny, nie odwoływał się do przemocy. Chejron był nauczycielem wielu herosów: Asklepiosa, Jazona, Heraklesa, Achillesa, Eneasza.

2. analizuje fragment *Metamorfoz* Owidiusza, zwracając uwagę na dwoistość postaci centaura, np.: **0-5**

- Przedstawienie przyczyn wojny Lapitów z centaurami, czyli centauromachii.
- Wesele króla tesalskiego ludu Lapitów, Pejritosa z Hippodameą.
- Gośćmi weselnymi są między innymi centaurzy.
- Weselna bójka zamienia się w wojnę. Przeciwko centaurom walczą greccy herosi: Herakles, Nestor, Tezeusz.
- Wojna kończy się wygnaniem centaurów z Tesalii.
- Agresja najsroższego centaura – Euryta zostaje zestawiona z niewinnością Hippodamii, a dzikość centaurów kieruje się przeciwko pięknościom bawiącym na weselu.
- Owidiusz wskazuje słabość centaurów wywołaną winem, działają oni w szale, są zaślepieni.
- Ludzka natura centaura sprawiła, że są oni obecni na ceremonii weselnej, jednak zwierzęca, dzika część osobowości pogwałciła „wesołość godów” i stała się przyczyną wojny.

3. opisuje i analizuje metopę Partenonu, jej znaczenie dla całości architektonicznej, np.: 0-4

- Partenon – lata przebudowy 447 – 432, nad pracami rzeźbiarskim czuwał Fidiasz.
- Styl dorycki.
- Świątynia poświęcona Atenie.
- Architektura o charakterze propagandowym, powstała po sukcesach Greków nad Persami.
- Cykle metop: wojna Lapitów z centaurami, Greków z Amazonkami, bogów z gigantami, zdobycie Troi. Triumf cywilizacji nad barbarzyństwem.
- Płaskorzeźba zniszczona czasem, niekompletna.
- Postawne, silne ciało, zarówno człowieka jak i centaura. Większa precyzja w oddawaniu szczegółu ciała ludzkiego.
- Zacięta twarz centaura, bez wyrazu szlachetności.
- Człowiek w tym przedstawieniu jest siłą aktywną, ofensywną. Silna ręka i noga wkracza w przestrzeń centaura, powstrzymuje jego dziką, zwierzęcą naturę.

4. analizuje wiersz Grochowiaka *Centaur*, zwracając uwagę na sposób ukazania natury mitologicznego potwora, np.: 0-6

- Wyeksponowanie brzydoty w wyglądzie fizycznym centaura (strofa pierwsza) oraz w funkcjach fizjologicznych (strofa druga).
- Skontrastowanie ordynarności z wzniosłością, cielesności z duchowością, zwierzęcości z człowieczeństwem – ostatnie wersy strofy pierwszej i drugiej.
- Wygląd fizyczny centaura: ciało o „wielkim zadzie", nogi – marzenie rzeźników, ogromna waga. Tego rodzaju ciało okrywa duszę.
- Potrzeby: jedzenie i żądze cielesne, ale marzenie.
- Strofa trzecia wprowadza jedynie warstwę duchową: śpiew, wzruszenie, myślenie.
- Centaur Grochowiaka staje się symbolem ludzkiej natury, która w sposób nierozerwalny łączy ciało i duszę, fizjologię i umysł.
- Dualistyczną naturę człowieka podkreśla kojarzenie wyrazów z różnych sfer językowych: wulgaryzmy, zgrubienia, neologizmy, zdrobnienia.

5. analizuje fragment *Harrego Pottera* Rowling, zwracając uwagę na dwoistość postaci centaura, np.: 0-4

- Centaury są wolne i niezależne, współpracując z człowiekiem, narażają się na niechęć swoich towarzyszy.
- Centaury poznają ruchy planet i ciał niebieskich, jednak przepowiadanie zdarzeń z ruchu gwiazd uważają za „ludzką niedorzeczność".
- Ludzkie wypadki są nic nieznaczące dla ruchu planet.
- Ludzie są gatunkiem ograniczonym.
- Mądrość Centaurów jest bezosobowa i bezstronna, wykrywa wielkie przypływa zła, wielkie zmiany.
- Centaur odcina się od ludzkiego sposobu oglądanie nieba, to zwierzęcy instynkt pozwala mu wyczuwać więcej zjawisk, sięgać wzrokiem dużo dalej.
- Centaur w powieści *Harry Potter* podkreśla tajemniczość i niezwykłość świata. Pozytywnie nacechowana zostaje zwierzęca część centaura, by odciąć się od świata mugoli.

6. podsumowuje spostrzeżenia, wyciąga wnioski **0-3**

- Podwójna natura centaura daje niejednoznaczny sposób odbioru tej postaci.
- Zwierzęcość, dzikość podkreślana w starożytnym sposobie postrzegania centaura symbolizowała często jakieś zewnętrzne zło, zagrożenie.
- U Grochowiaka zło jest już wewnątrz człowieka, zagrożenie znajduje się w samych ludziach, ze względu na podział na duszę i ciało.
- Rowling dodatnio oznacza zwierzęcą część centaura, podkreśla tym samym, że im bardziej pozostajemy ludzcy, tym bliżej nam do świata mugoli.

II. Poprawność językowa i stylistyczna

- poprawna, ujednolicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia; żywy i zgodny z zastosowaną formą styl, bogate słownictwo, **0-3**
- poprawna składnia i frazeologia (nieliczne błędy), zgodna z normą fleksja i ortografia (nieliczne błędy), zgodny z zastosowaną formą styl, wystarczająca leksyka, **0-2**
- wypowiedź komunikatywna mimo schematycznej i często niezgodnej z normą składni, dopuszczalne błędy ortograficzne, widoczne schematy językowe. **0-1**

III. Kompozycja pracy

- funkcjonalna wobec tematu, spójna wewnętrznie, uporządkowana, **0-2**
- uporządkowana, spójna. **0-1**